

Vzajemnost

LETNIK 48

MAJ 2022 / 2,45 €

Za samozdravljenje
je potrebno znanje

DR. MARINKA VOVK

Naj bo prihodnost
brez konflikta med
ekologijo in ekonomijo

Digitalizacija: povezuje ali ločuje?

Že pri vsakdanjih opravkih v trgovini, banki ali pri zdravniku je pomembno, kako hitro smo zmožni slediti in se prilagajati spremembam. Ali povedano drugače – kako dobro se znajdemo v digitalnem svetu, kako obvladujemo sodobno tehnologijo. Da imajo starejši z digitalnimi postopki največ težav, govorimo že vsaj desetletje, kljub temu pa digitalni razkorak med tistimi, ki so del digitalne družbe, in tistimi, ki niso, s starostjo vedno bolj narašča.

Da smo v koraku z digitalnim svetom, moramo uporabljati mobilne aplikacije, za kar pa potrebujemo pametne telefone. Vendar je za marsikoga njihova uporaba prezapletena, poleg tega si številni ne morejo privoščiti dražjih aparatov in jim je tako rekoč onemogočen dostop do cenejših e-plačil ali hitrejšega naročanja na zdravstvene storitve ali enostavnejšega pridobivanja uradnih dokumentov.

Do sistemskih rešitev širjenje digitalnih veščin med starejšimi na nacionalni ravni, o čemer prav tako govorimo že desetletje, je, kot je videti, še daleč. Dotlej se morajo starejši znajti po svoje. S pomočjo svojcev, prijaznih zaposlenih na uradih ali s pridobivanjem veščin na delavnicah, ki jih prirejajo ljudske univerze, univerze za tretje življenjsko obdobje, društva upokojencev in drugi izvajalci. Najpogosteje gre za tečajne uporabe računalnikov, pametnih telefonov ali tablic ter digitalnih fotoaparatorov, v zadnjem času so pogoste delavnice na temo spoznavanja na daljavo. Vsi so prilagojeni predhodnemu znanju in zmožnostim udeležencev. Res pa je, da so udeleženci po zaključku spet prepuščeni sami sebi in pogosto nemočni, ko se znajdejo pred kakšno težavo.

Že nekaj let z domiselnimi izzivi za medgeneracijsko digitalno izobraževanje skrbi socialno podjetje Simbioza. Lani jim je podjetje Google doniralo 134 tisoč evrov za projekt S spletom naproti letom. Zamislili so si potujočo učilnico, s katero obiskujejo starejše v oddaljenih krajih in domačinom predstavljajo mobilno tehnologijo. Kjer

Če želite podrobneje spoznati projekt Di-FIT in delovanje portala www.e-tecaji, se udeležite delavnice »Vesele urice: digitalni fitnes za starejše«, ki jo v Velenju pripravljajo v sklopu Tedna vseživljenjskega učenja. Potekala bo 17. maja 2022 od 10. do 11. ure na Trgu mladosti 7 (Zelena učilnica). Spoznali boste aplikacijo Zoom, prek katere se lahko povežete v izobraževanja in usposabljanja raznovrstnih organizacij in institucij, predvsem pa se lahko naučite, kako opraviti videoklic, da ostanete v stiku z družino, prijatelji, sorodniki in znanci.

koli se učilnica na kolesih pojavi, požanje navdušenje. Razvili so tudi posebno mobilno aplikacijo Magda, kjer so na enem mestu združene vse pomembne vsebine in informacije za starejše.

Skupaj z Zavodom IZRIIS Simbioza sodeluje tudi pri projektu *Digitalno vključeni*, ki ga sicer vodi Zveza društev upokojencev Slovenije, financira pa ministrstvo za javno upravo. V poldrugem letu se bo skoraj 700 starejših iz vse Slovenije udeležilo izobraževanj za izboljšanje svoje digitalne pismenosti. Izvedli naj bi tudi 30 medgeneracijskih virtualnih srečanj. V drugi polovici letošnjega leta naj bi izvedli 12 usposabljanj (po eno v vsaki regiji) za 180 udeležencev o uporabi pametnega telefona, različnega računalnika in komunikacij na daljavo. V letu 2023 pa bo še 34 usposabljanj za 510 udeležencev za uporabo nove spletne platforme za starejše. Ta bo vsebovala različne teme: e-storitve (zdravje, bančništvo ipd.), organizacija virtualnih srečanj, medgeneracijsko povezovanje ter poznavanje programov aktivnega in zdravega staranja. Predvsem pa bo enostavna, dostopna in prijazna do starejših uporabnikov. Projekt *Digitalno vključeni* se bo zaključil konec leta 2023, platforma pa bo delovala vsaj še pet let.

Digitalni fitnes

Pred kratkim se je začel nov projekt z zanimivim imenom *Digitalni fitnes dolgožive družbe* ali krajše *Di-FIT*. Skupaj so ga zasnovali Društvo NOVUS, Društvo upokojencev Velenje in Andragoško društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Velenje (AD UN₁₃ Velenje), sofinancira pa ga ministrstvo za javno upravo iz klada za razvoj nevladnih organizacij.

Kot so nam pojasnili pri velenjski univerzi za tretje življenjsko obdobje, naj bi v projektu starejši pridobili in razvili takšne spretnosti in veščine, ki bi omogočale njihovo čim daljše aktivno sodelovanje v socialnem in družbenem življenju ter socialno vključenost v družbo. »Z digitalizacijo se lahko poveča socialna vključenost in aktivno sodelovanje ljudi v družbi, ki ni vezano na neposredno geografsko okolje, nova znanja in veščine pa omogočajo vključenost v digitalni svet različnih formalnih in manj formalnih procesov.«

Tudi ta projekt traja do konca leta 2023, skupaj s partnerji, to so univerze za tretje življenjsko obdobje in društva upokojencev, ga bodo izvajali v desetih regijah. Usposabljanja bodo začeli junija, prve delavnice bodo v širši sa-

vinjski regiji, nato pa še v drugih krajih: Ajdovščina, Šempeter - Vrtojba, Nova Gorica, Trebnje, Novo mesto, Ljubljana, Logatec, Skofljica, Ig, Brezovica, Maribor, Murska Sobota, Martjanci, Ptuj, Brežice, Ilirska Bistrica, Postojna, Cerkljica, Velenje, Celje, Žalec, Šoštanj, Smartno ob Paki, Slovenske Konjice, Smarje pri Jelšah, Vrnsko, Nazarje, Litija, Hrastnik, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec in Dravograd. Potekala bodo v manjših skupinah, tj. od sedem do deset udeležencev, da bo mogoč tudi osebni pristop. Predvidenih je več kot 80 usposabljanj, povezanih z informacijsko-komunikacijskimi tehnologijami, od rokovanja s pisarniškim orodjem MS Office Word, pošiljanja slik in videoposnetkov s pametnim telefonom do storitev e-zdravje oziroma e-banke ... Vsako prvo srečanje bo v fizični obliki, nadaljnja pa bodo glede na zna-

nje in zmožnosti uporabnikov potekala kombinirano, tudi po spletu in videokonferenčnih sistemih. Kot so še pojasnili na Univerzi za tretje življenjsko obdobje Velenje, se lahko projekta Di-FIT udeleži vsak starejši ali oseba, ki dela s starejšimi in bi rada vsebino predajala naprej (na primer mentorji, prostovoljci). Vse aktivnosti so za uporabnike brezplačne. Iz organizacijskih razlogov se morajo na posamezne delavnice in usposabljanja prijaviti.

Dogodke objavljajo na spletnem portalu www.e-tecaji.com, več informacij pa lahko dobite, če pokličete na telefonsko številko: 064 172 047 ali pošljete elektronsko pošto na naslov: info@uni-tri-velenje-drustvo.si.

Anita Žmahar

Dodatni brezplačni avtobusni prevozi

V zadnjem času smo v uredništvo Vzajemnosti prejeli kar nekaj pripomb bralcev v zvezi z brezplačnimi avtobusnimi prevozi upokojencev. Na nekaterih relacijah, zlasti proti morju in Gorenjski, je pogosto velika gneča, zato ne morejo na določen avtobus, poleg tega pa naj bi imeli pri prevozu prednost potniki s kupljenimi vozovnicami.

Dogaja se tudi, da avtobus na kakšnem postajališču sploh ne ustavi, ker je potnikov že preveč. Zaradi tega prihaja med vozniki in potniki pa tudi med potniki samimi do nezadovoljstva in prepirov. Eden od bralcev nam je celo napisal, da se morajo »potniki z rdečo kartico postaviti v drugo vrsto kot ostali, kar je diskriminirano do starejših«. Nekateri starejši potniki se znajdejo tako, da sedež predhodno rezervirajo, za kar odštejejo poldrugi evro, ali pa se odločijo za potovanje z vlakom.

Spomnimo, možnost brezplačnih prevozov z javnim medkrajevnim potniškim prometom za upokojence, imetnike invalidske evropske kartice, vojne veterane in vse starejše od 65 let velja od julija 2020. Rdečo kartico za brezplačne prevoze pridobijo na prodajnih mestih. Na ministrstvu za infrastrukturo so na naše vprašanje sprva odgovorili, da niso seznanjeni z zavračanjem pot-

nikov, vedo pa, da na nekaterih bolj zasedenih linijah občasno prihaja do gneče, zato so že prej zagotovili dodatne avtobuse. Po posvetu s koncesionarji pa so uvedli dodatne avtobuse na najbolj obremenjeni liniji proti morju: Ljubljana–Piran–Lucija in Murska Sobota–Piran. Ob nedeljah in praznikih odpelje z ljubljanske avtobusne postaje avtobus proti morju ob 9. uri, ob delavnikih (razen sobote) pa ob 14.30. Iz Lucije (Turistično-poslovni center) pa ima dodatni odhod ob 11.30 (ob nedeljah in praznikih), ob delavnikih pa ob 17.50. Za potnike iz Pomurja in Štajerske (s postankoma na avtobusnih postajah v Mariboru in Ljubljani) pa ima ob sobotah, nedeljah in praznikih dodatni avtobus iz Murske Sobote odhod ob 8. uri. V obratni smeri dodatni avtobus iz Pirana odpelje ob 16. uri. Na ministrstvu upajo, da bodo na ta način zmanjšali gnečo in s tem tudi možnost, da bi prihajalo do nezadovoljstva potnikov.

Ker nas je zanimalo, ali pri zavračanju potnikov s kartico za brezplačne prevoze ne gre morda za diskriminatorno ravnanje, smo o dogajanju povprašali Zagovornika načela enakosti. Dobili smo odgovor, da bo zagovornik po uradni dolžnosti sprožil postopek ugotavljanja diskriminacije nekaterih imetnikov vozovnic za medkrajevni potniški promet. Meni namreč, da je »v veliki meri izkazana utemeljenost suma o neupravičeno različni obravnavi nekaterih imetnikov potnikov, ki so v primerljivem položaju, glede na vrsto sicer enakovrednih vozovnic; vrsta vozovnice, ki jo potnik ima, pa je neposredno povezana z njegovimi osebnimi okoliščinami, kot sta starost in invalidnost«.

A. Ž.

Brezplačni prevozi še v šestih občinah

Tako kot v Ljubljani in Mariboru se bodo upokojenci, invalidi in vojni veterani od 1. junija z mestnimi avtobusi brezplačno vozili tudi v občinah Celje, Jesenice, Kranj, Koper, Krško in Novo mesto. Z župani občin, ki brezplačne prevoze občanom omogočajo iz lastnih proračunov (kot na primer v Velenju), pa na ministrstvu za infrastrukturo še iščejo ustrezno rešitev.